

Xoá bỏ định kiến giới khi nhìn nhận các

Ngôi sao trong làng giải trí

THƯA CÁC BẠN,

Hơn một năm qua, từ khi bản tin đầu tiên được ra mắt đến nay, các đồng nghiệp, các nhà báo cũng như các cơ quan báo chí đã có nhiều phản hồi và đóng góp tích cực để công việc của chúng tôi ngày càng trở nên hữu ích. Thời gian gần đây, nhóm nhật sạn giới đã phải cần nhiều thời gian, công sức hơn trong việc tìm kiếm các bài báo có định kiến giới. Song đây là điều đáng mừng vì chứng tỏ các sản phẩm truyền thông đã có những tiến bộ nhất định về nhạy cảm giới ở nhiều lĩnh vực thông tin. Với tư cách những người làm chuyên môn về giới, chúng tôi mong muốn sẽ tiếp tục đồng hành, ủng hộ và hỗ trợ các bạn để cùng tạo ra những sản phẩm báo chí tốt nhất.

Trong bản tin tiếp nối này, nhóm quan sát xin dành sự quan tâm đến vấn đề định kiến giới trong các sản phẩm truyền thông liên quan tới các Ngôi Sao trong làng giải trí Việt. Bởi lẽ, xưa nay giới nghệ sĩ nói chung, đặc biệt là những nhân vật nổi tiếng (các Sao) trong lĩnh vực văn hoá - giải trí thường phải chịu sức ép của nhiều loại búa rìu dư luận. Ngoài những định kiến về nghề nghiệp, công việc, họ còn luôn phải đối mặt với những áp lực của cách nhìn nhận mang thiên kiến giới nặng nề. Điều này không chỉ ở Việt Nam mà hầu hết các quốc gia trên toàn thế giới cũng như vậy. Vẫn biết rằng khi một ai đó đã trở thành Sao thì việc họ được công chúng quan tâm nhiều hơn, yêu ghét nhiều hơn và đòi hỏi khắt khe hơn cũng là lẽ thường tình. Tuy nhiên, với chức năng và thế mạnh của mình, báo chí - truyền thông hoàn toàn có thể định hướng để cách quan tâm của công chúng trở nên khách quan, công bằng, tạo động lực giúp các Ngôi Sao có thêm nhiệt huyết cống hiến, tránh cho họ những thiệt thòi, tổn hại không đáng có.

Chúng tôi mong muốn trước hết được cùng trao đổi về một số khía cạnh như: cách nhìn nhận công bằng về các Ngôi Sao; những khía cạnh cần nhạy cảm giới khi đăng tải thông tin về các Sao trên báo chí; việc giúp các Sao cởi bỏ áp lực kếp của đời sống hiện đại... Chúng tôi tin rằng, các nhà báo, các bạn đồng nghiệp có thể bổ sung thêm nhiều ví dụ làm phong phú thêm cho bản tin.

Trân trọng giới thiệu và mong nhận được phản hồi.

Nhóm cán bộ CSAGA- Oxfam Anh.

1. YẾU TỐ GIỚI LÀ GÓC NHÌN CẦN THIẾT ĐỂ GIÚP CÔNG CHÚNG HIỂU VỀ CÁC NGÔI SAO

Không ít người vẫn cho rằng gắn với giới nghệ sĩ là những gì mang tính *dị thường* (từ công việc, những nghĩ suy, cách ứng xử...). Bởi thế hàng ngày, hàng giờ vô vàn những thông tin như: Sao ăn gì, uống gì, đi đâu, mua sắm đồ thế nào, yêu ghét ra sao, rồi chuyện Sao bồ bịch, lấy chồng, sinh con, thậm chí cả những hận thù, hiểm khích, đố kỵ của Sao này, Sao khác... luôn được một số tờ báo ưu tiên nhằm giải toả *cơn khát sự thật* của công chúng. Song có một thực tế là những thông tin như vậy vẫn khiến người tiếp nhận cảm thấy nhiều mà không đủ, chi tiết mà vẫn mơ hồ, cận cảnh mà thiếu chính xác...

Đôi khi các bài báo thường làm hài lòng độc giả bằng thông tin giật gân, vấn đề nhạy cảm của giới showbiz như ca sĩ này cặp bồ với ai, diễn viên kia lăng nhăng thế nào mà quên mất rằng, họ cũng chỉ như những người bình thường. (Vietnamnet.vn, ngày 26/6/2010).

Mặc dù vẫn biết làm người nổi tiếng, người của công chúng thì phải chấp nhận và đối đầu với những điều thị phi. Song việc đào bới và soi mói như hiện nay của dư luận lại đang có chiều hướng tiêu cực và đi quá đà. Dù những người trong cuộc vẫn chưa chính thức lên tiếng nhưng không phải vì thế mà họ không bị ảnh hưởng và tổn thương khi chuyện riêng tư bị mổ xẻ. (bee.net.vn ngày 13/7/2010).

Điểm qua một số trang viết trên các báo thời gian gần đây, có thể thấy rõ việc lưu tâm tới các phẩm chất giới, giá trị giới đã giúp cho các tác giả có góc nhìn chính xác và sự cảm hiểu đầy đủ hơn về các Ngôi Sao. Thay vì đưa những thông tin giật gân, những scandal, các báo đã chú ý hướng công chúng quan tâm tới các vấn đề cuộc sống của người nghệ sĩ một cách chân cảm. Dù chỉ là một trong chuyển biến nhỏ, song điều này thực sự đáng khích lệ. Xin đơn cử bài viết **Phía sau scandal và danh vọng, Sao sống thế nào**, đăng trên **vietnamnet.vn, 26/6/2010**. Bằng lối khai thác thông tin theo kiểu “đột nhập”, người viết đã giúp độc giả rõ thêm về những góc khuất trong cuộc sống và công việc của những người chọn con đường dẫn thân với nghệ thuật. Đó là những khó khăn, vất vả của “...*một cậu ca sĩ người Hà Nội có bố mẹ vào thăm nhưng lại trót nhận nhiều show quá, thành ra chạy cả ngày... cậu ấy vẫn dành thời gian ít ỏi còn lại cuối ngày dù đã muộn để đưa bố mẹ đi ngắm quang cảnh của thành phố cũng như thưởng thức ẩm thực Sài Gòn...*”

Hoặc của “*cô người mẫu nổi tiếng đang trên đường đi làm về. Trên người cô không phải là những bộ quần áo đắt tiền, những túi hàng hiệu, thay vào đó là quần short và áo thun rất giản dị. Trên tay cô lúc này, một bên là túi gạo khoảng 5kg, tay kia xách vài lạng thịt, củ hành, củ tỏi. Cô người mẫu ấy bước đi vội vã để về nhà nấu cơm, ăn xong còn chạy show diễn ...*”

<http://afamily.vn/20100716115415790tm0ca94/Tan-Minh-Thu-Huyen-them-hanh-phuc-voi-cau-ut-3-thang-tuoi>

Mặc dù bài viết chưa đi sâu phân tích được sự hiện hữu tất yếu (giống như tất cả mọi người) của những phẩm chất giới hay giá trị giới ở người nghệ sĩ, nhưng với những thông tin như vậy, độc giả có thể hiểu đằng sau ánh đèn sân khấu, những nam, nữ nghệ sĩ cũng là những đàn ông hay những phụ nữ bình thường; họ cần người thân, bè bạn để chia sẻ niềm vui, nỗi buồn; họ cũng phải nhọc nhằn bươn chải với bao âu lo trong cuộc sống thường nhật như ai. Và quan trọng hơn cả là những khiếm khuyết, lỗi lầm của các Sao luôn cần sự cảm thông, tha thứ chứ không phải để người đời chộp lấy để đàm tiếu, cười chê: “*Cũng phải thông cảm cho họ, đôi khi trong cuộc sống có những điều không tự cân bằng được, họ tìm đến men say. Họ muốn quên đi những chuyện buồn trong cuộc sống, và tiếp tục chiến đấu để tồn tại ở mảnh đất này, nơi có nhiều sự bon chen và cam bẫy*”.

Thông điệp của bài viết tuy giản dị nhưng thực sự cần thiết trong bối cảnh định kiến giới đang có chiều hướng dồn thêm áp lực đối với các Ngôi Sao trong làng giải trí hôm nay.

Ngoài ra, người đọc còn gặp ở một số bài báo khác những gian nan, thiệt thòi của các Ngôi Sao được phản ánh và lí giải từ nhiều góc độ. Chẳng hạn qua lời tâm sự của người mẫu Trang Trần có thể thấy áp lực giới cùng những định kiến về nghề người mẫu đã mang lại không ít trở trêu, hệ lụy cho các Sao là phụ nữ:

“...Để sống bằng nghề người mẫu thì hơi cực. Một tháng làm việc, tôi chỉ kiếm đủ tiền tiêu và dành dụm chút ít để gửi về cho mẹ và em. ... Nhiều khi tôi xấu hổ vì người ta đánh giá về nghề của tôi quá thấp. Rồi đàn ông nhìn chúng tôi cũng với ánh mắt như thế, họ coi chúng tôi như một món hàng. Thế nên, tôi luôn nghi ngờ và phòng bị trước bất cứ người đàn ông nào.

.....Đôi khi, người ta hỏi tôi làm nghề gì, tôi không dám nói bởi họ sẽ bàn tán này nọ, mình nghe thấy sẽ chạnh lòng. (Tôi biết có nhiều người mẫu bán thân, ngoisao.net 25/05/2010).

Cũng như vậy, qua tâm sự của một số Ngôi sao như diễn viên điện ảnh Việt Trinh, ca sĩ Hiền Thục, người mẫu Ngô Thái Uyên.., người đọc có thể mừng tượng về những thiệt thòi khắc nghiệt mà định kiến giới truyền thống đã tạo nên: *“... chuyện không chồng mà có con là một điều gì đó rất ghê gớm và đối với một ca sĩ lại càng “tày trời” hơn. Cho nên khi tôi mang thai Gia Bảo tôi đã phải đối diện với rất nhiều áp lực”. (Những bà mẹ “sao” đơn thân: Được làm mẹ là hạnh phúc rồi, dantri.com, ngày 02/07/2010).*

Hoặc ở một khía cạnh khác, bài viết **“Gái nháy” Minh Thư: “Ông xã kém tôi gần chục tuổi” (dantri.com ngày 16/06/2010)** đã cho công chúng được cảm thông, chia sẻ về những sóng gió, trắc trở trong tình yêu và hôn nhân của diễn viên điện ảnh Minh Thư:

“...Tôi rất buồn khi biết gia đình anh không muốn chấp nhận tôi. Khi biết anh quen tôi, gia đình cũng cấm đoán. Ngoài khoảng cách về tuổi tác, gia đình anh ấy không thích có con dâu làm diễn viên, ca sĩ. Trong mắt gia đình anh ấy, tôi làm nghề này không tốt, lắm thị phi và giao du quan hệ đại gia này nọ...”

Rõ ràng qua việc cung cấp thông tin đa chiều như vậy, những bài viết trên đã đem lại cho độc giả sự cảm hiểu đầy đủ, sâu sắc hơn về cuộc sống của

các Ngôi Sao, đặc biệt là các Sao nữ. Họ không chỉ thiệt thòi vì những định kiến bất công, vô lí của xã hội mà họ còn phải chịu đựng những rủi ro của công việc, phải vượt qua những đồn thổi, thị phi, những yêu ghét thái quá của công chúng. Điểm đáng khích lệ ở đây là ngoài việc phản ánh thông tin trên cơ sở góc nhìn giới, các bài báo trên đã thể hiện vai trò, trách nhiệm đúng đắn của truyền thông trong việc bảo vệ quyền bình đẳng giới nói chung và sự công bằng đối với các Sao nói riêng. Chắc chắn sau khi đọc những bài báo này, cách nhìn của độc giả sẽ đúng đắn hơn và bớt thiên kiến với khiếm khuyết hay lầm lỗi mà các Sao mắc phải. Chúng tôi cũng hi vọng các nhà báo sẽ tiếp tục phát huy những nỗ lực đã được ghi nhận trong thời gian vừa qua.

2. CẦN NHẠY CẢM GIỚI HƠN TRONG VIỆC NHÌN NHẬN CÁC NGÔI SAO TRONG LÀNG GIẢI TRÍ

• Tránh kiểu thông tin mặc định khuôn mẫu giới

Trên nhiều trang báo gần đây, người đọc không khó khăn gì khi chạm tới những tit bài đặc biệt “ấn tượng”, ví dụ: *Bước nhảy hoàn vũ: “dạy đi vén váy”*, *Phút hớ hênh của Đoàn Trang*, *Hồ sơ tình ái bất hủ của Hồ Ngọc Hà*, *Trà My Idol: Tôi không phải gái hư*, *Chân dài khoe sắc trong đêm tiệc*, *Mai Phương Thúy khoe vòng 1 gợi cảm...*

Phải thừa nhận rằng, đây là các tit bài có sức hút mạnh, nếu làm một phép thống kê, chắc chắn sẽ thấy lượng độc giả tăng lên đột xuất. Tuy nhiên khó có sự đong đếm nào cho thấy hết được hiệu ứng tác động tiêu cực khi ở ngay phần đầu tiên (xuất phát điểm) của bài báo đã xuất hiện những kết cấu ngôn từ thô tục, thiếu tinh tế, gây sốc một cách phản cảm. Hơn nữa, hầu như các tit bài ở đây đều có chiều hướng tập trung tới những điểm mạnh hoặc khiếm khuyết được mặc định sẵn cho nữ giới. Cho dù có biện luận thế nào chăng nữa, với những tit này, không ai hiểu rằng “váy” và “đi” thuộc về đàn ông, cũng như người ta sẽ theo thói quen mà nghĩ: sự “hớ hênh” chỉ nên tránh đối với phụ nữ, các nàng ca sĩ - người đẹp có “hồ sơ tình ái” là chuyện đương nhiên, hoặc “chân dài”, về “gợi cảm” chỉ để các nàng “khoe sắc”... Vẫn biết rằng nội dung của các bài viết này không phải không mang những yếu tố tích cực. Nét nghĩa cố định của thành ngữ *dạy đi vén váy* được sử dụng trong bài là phù hợp với chủ đề phê phán sự lãng phí không cần thiết đối với việc tổ chức một cuộc thi

H1: "Trang Trần thừa nhận mình có nhiều nhược điểm về khuôn mặt và dáng người nhưng ưu điểm của cô là chiều cao và cặp chân dài. Người đẹp tập luyện rất vất vả để ngày càng hoàn thiện được bản thân".

khieu vũ cho các nghệ sĩ đã có nghề. Việc phản đối *sự hớ hênh* của Đoàn Trang là để ca sĩ này chú ý, cẩn trọng hơn với trang phục khi xuất hiện trước công chúng. Thông tin tỷ mỹ về các mối tình của Hồ Ngọc Hà cũng không hoàn toàn nhằm soi mói đời tư... Song rất tiếc, việc đưa lên tiêu đề của các bài báo những yếu tố ngữ nghĩa hàm chứa định kiến không mấy thiện cảm về phụ nữ như vậy sẽ vô tình củng cố thêm những cách nhìn thiên lệch về giới gây bất lợi trong việc định hướng tiếp nhận thông tin, nhất là ở những bài viết về các Sao nữ trong làng giải trí Việt.

Về khía cạnh này, cũng cần nói thêm một hình thức đăng tải mà không ít trang báo gần đây còn bộc lộ sự bất cẩn, đó là việc sử dụng hình ảnh thiếu nhạy cảm giới. Thử hình dung khi bắt gặp một số bức ảnh như dưới đây, công chúng nói chung, thậm chí ngay cả các *fan* hâm mộ nói riêng liệu rằng có giữ được thiện cảm với các Sao nữ này hay không? Ở đây, chúng tôi chưa bàn đến chủ ý của các báo trong việc khai thác độ *hot*, *tính bắt mắt*

của các khuôn hình mà ống kính chớp được. Chỉ riêng phần chú thích kèm theo mỗi bức ảnh trong bài cũng đủ khiến giá trị của các Sao bị hạ thấp hoặc ít ra cũng bị lu mờ bởi những điểm nhấn mang định kiến giới. Ai cũng biết về đẹp hình thể của người diễn viên (nam cũng như nữ) được đặc biệt chú trọng. Tuy nhiên công chúng đến với các loại hình nghệ thuật không phải chỉ để chiêm ngưỡng cặp chân dài, vóc dáng eo thon hay khuôn mặt khả ái của các Ngôi Sao nữ. Hồn cốt làm nên chiều sâu nghệ thuật nằm ở khả năng, tài nghệ biểu diễn của người nghệ sĩ. Vì vậy, để thuyết minh cho việc Trang Trần đã tập luyện vất vả khắc phục những khiếm khuyết hình thể có lẽ không nhất thiết phải dùng hình ảnh cô người mẫu này diễn bikini ở góc đặc tả. (xem H1)

Nhất là với các hoa hậu, người đẹp, để lưu dấu ấn của họ trong lòng công chúng, càng không nên đưa những bức ảnh minh họa về gợi cảm tới mức lộ cảnh cùng lời bình chi tiết hơn mức cần thiết trên trang báo như bức ảnh hoa hậu Mai Phương Thúy (H2). Việc các báo khai thác một cách thái quá các bức ảnh phô bày hình thể của các Sao nữ như vậy chỉ góp phần khắc sâu thêm trong ý thức công chúng những khuôn mẫu giới hết sức phi lí, dẫn tới những ngộ nhận hoặc ảo tưởng cho không ít người mới vào nghề. Ở đây, nếu có nhạy cảm giới, các tác giả sẽ nhận thấy không chỉ yếu tố thẩm mỹ của thông tin trong bài báo bị vi phạm mà qua những bức ảnh có "phần bắt mắt" này rất có thể công chúng sẽ nảy sinh cách nhìn nhận, đánh giá sai lệch về phẩm giá đích thực của các Sao.

H2: Mai Phương Thúy trang điểm nhẹ và diện bộ trang phục thanh lịch nhưng không kém phần gợi cảm với đôi vai trần và vòng 1 đầy đặn.

Để tránh những sản phẩm báo chí thiếu nhạy cảm giới như thế này, chúng tôi mong các nhà báo, các cơ quan báo chí cần lưu tâm hơn tới các vấn đề về giới để đề ra những quy định phù hợp với tôn chỉ mục đích của báo mình, giúp người làm báo loại bỏ những sơ suất không đáng có.

• Cần công bằng khi nhìn nhận về “tì vết” của các Sao

Như đã nói ở trên, chỉ riêng những định kiến về nghề nghiệp, công việc đã đủ khiến các Sao mệt mỏi với những điều tiếng đồn thổi, dị nghị. Thêm những áp đặt về giới, thực sự các Sao bị đẩy vào vị thế khó khăn bội phần. Với chức năng của mình, lẽ ra báo chí truyền thông cần giảm bớt những sức ép cho họ, song dường như đâu đó vẫn có những điều ngược lại. Thế nên nhiều vấn đề tưởng chừng đơn giản đã trở nên phức tạp, kéo theo đó là những luồng dư luận gây rối nhiễu thông tin. Câu chuyện gần đây về ca sĩ Hồ Ngọc Hà là một ví dụ. Xung quanh việc cô ca sĩ này yêu đương, lấy chồng, sinh con... đã có không ít các bài báo liên tiếp được đăng tải với hàng loạt những chi tiết làm “nóng” thêm bầu không khí của làng giải trí. Chúng tôi không muốn bàn thêm về độ trung thực, khách quan của các thông tin đã được các báo chuyển tải, mà điều muốn nói ở đây là một số bài báo đã thiếu công bằng khi định hướng công chúng nhìn nhận về cốt lõi sự thật. Cứ cho rằng cô ca sĩ họ Hồ lấy chồng trước 18 tuổi là vi phạm pháp luật, nhưng không lẽ chỉ một mình cô có lỗi? Người đàn ông cưới Hồ Ngọc Hà - một bé gái vị thành niên có phải chịu trách nhiệm trước pháp luật hay không, các báo không hề nói tới. Xét từ góc độ nào, Hồ Ngọc Hà cũng chỉ là nạn nhân của đám cưới. Cô cần được cảm thông và bảo vệ bởi lẽ cũng như mọi trẻ vị thành niên khác, sự hiểu biết về các vấn đề tình yêu, hôn nhân hay luật pháp khi Hồ Ngọc Hà mới 17 tuổi không chỉ phụ thuộc vào cô. Vì vậy, thay vì cho đăng tải dồn dập những thông tin xung quanh đám cưới trước tuổi của cô ca sĩ, các báo nên giúp công chúng tìm hiểu kĩ hơn để hiểu đúng về sự việc. Nếu nội tình câu chuyện còn nhiều điều chưa sáng thực sáng rõ, thiết nghĩ các bài báo không nên vội vã qui kết, áp đặt những điều gây bất lợi cho giới này hoặc giới kia.

Ngoài ra, cách trấn an nhằm xoa dịu bức xúc của người trong cuộc bằng những lập luận dưới đây của báo **vietnamnet.vn** sẽ khó tìm được sự đồng tình của công chúng:

“...Tuy nhiên, khi Hồ Ngọc Hà đã lựa chọn bước đi trên con đường này nghĩa là chấp nhận trở thành một người của công chúng. Đồng nghĩa với việc cô ấy bước ra đường thì người này nhận ra, người khác chụp hình xin chữ kí, ...mọi người trọng vọng, yêu mến, tin tưởng... Hồ Ngọc Hà không thể nào đòi hỏi chuyện mình có thai hay không là chuyện riêng của mình giống y chang với bất kì một phụ nữ bình thường nào khác trên thế gian này...” (Nhìn lại câu chuyện Hồ Ngọc Hà: Đổ lỗi cho ai? (tintuonline/vietnamnet.vn ngày 15/06/2010).

Trên thực tế, Hồ Ngọc Hà hoàn toàn có quyền như mọi người phụ nữ bình thường khác, kể cả quyền được bảo vệ hay bị xử lí theo qui định của pháp luật đối với việc có thai, sinh con. Không thể cho rằng vì cô là người của công chúng nên phải hi sinh những quyền lợi chính đáng đó. Càng không thể biện minh rằng vì được nhiều người hâm mộ mà một việc bình thường (có thai) lại trở thành điều tiếng, thậm chí như một tì vết đối với cô ca sĩ. Rõ ràng với góc nhìn như vậy, vô hình chung báo chí truyền thông đã không góp phần định hướng tích cực cho dư luận xã hội mà còn dồn thêm áp lực hết sức phi lí về phía cô ca sĩ đang nổi danh.

H3: Đoàn Trang hằng say nhảy múa cùng Ngô Thanh Vân. (tintuonline,25/06/2010)

Về phương diện này, trong một số bài báo khác, người đọc cũng gặp những hiện tượng tương tự. Chẳng hạn để phản ứng ca sĩ Đoàn Trang diện trang phục “thiếu nữ tính” trong buổi liên hoan mừng chiến thắng do Ngô Thanh Vân tổ chức,

cùng một lúc mấy báo đã “đẩy” bức hình say sưa nhảy múa của cô lên đầu trang. Vẫn biết rằng văn hoá trang phục cũng là một trong những yếu tố làm nên giá trị của các Sao, tuy nhiên việc các báo tập trung quá mức vào chiếc quần không thuận mắt của cô ca sĩ, xem ra không cần thiết.

Rồi hàng loạt những thông tin “sốt dẻo” được đăng tải trên các báo gần đây, ví dụ: chuyện li hôn của ca sĩ Ngọc Anh, chuyện trục trặc gia đình của hoa hậu Nguyễn Thị Huyền, chuyện nuôi con một mình của nữ diễn viên Việt Trinh, chuyện tan vỡ hạnh phúc của nữ diễn Kim Hiền.....(dantri.com.vn). Đúng về góc độ nhân văn, đây là những câu chuyện rất đáng được quan tâm, chia sẻ. Sẽ thực sự hữu ích nếu từ những sự cố không mong muốn trong mỗi gia đình Sao, các bài báo giúp công chúng nhìn nhận đúng đắn hơn về những vấn đề thực trạng của đời sống xã hội, trong đó những tác động đa chiều của các giá trị văn hoá, chuẩn mực đạo đức hiện đại đang chi phối mạnh mẽ tới mỗi gia đình, cá nhân cũng như toàn thể cộng đồng. Tuy nhiên, hầu như các báo lại chưa tập trung hoặc tập trung rất ít cho mục tiêu đó. Chủ yếu những câu chuyện vẫn hướng người đọc tìm tòi vào những góc khuất, những Scandal trong đời sống các Sao (điều này có phần tích cực đã nói ở trên) và đôi khi mãi đeo đuổi thông tin, một số bài đã nghiêng về xu thế khuyếch đại những sự việc bình thường thành những điều mới, nóng, giật gân, chằng hạn:

... “ Vào một ngày đẹp trời, cảm thấy quá “sốc óc” vì thấy người bạn của mình cứ bình chân như vại, Phương Thanh đã thay mặt Thu Phương dạy cho Hà Hồ một bài học bằng cái tát trời giáng, không biết có phải do cái tát ấy mà Hà Hồ dứt với Huy MC hay không nhưng rồi hai người cũng không còn thân mật được như xưa nữa...” (**Hồ sơ tình ái bất hủ của Hồ Ngọc Hà, [tintuonline/ vietnamnet.vn](http://tintuonline.com), 04/05/2010**)

Hoặc: ... “Cuộc hôn nhân của N.T đổ vỡ vì có sự xuất hiện của người thứ ba, một diễn viên tên N đã “bỏ bùa” chồng cô, vì sở thích của N là đi mê hoặc hết người đàn ông này đến người đàn ông khác,.. Cô được xem là con “rắn độc” đội lốt thiên thần, thế nhưng, càng ranh ma, tinh quái, đàn ông càng muốn chinh phục, vì thế không ít đàn ông đã sập bẫy cô đã giăng ra.” (**Đằng sau những tan vỡ của “sao” Việt, [tintuonline](http://tintuonline.com), 05/07/2010**)

Theo quan sát của chúng tôi, những kiểu thông tin này xuất hiện không ít trên các báo hiện nay. Không phải không có những phản ứng từ phía công chúng, thậm chí bản thân các Sao cũng đã lên tiếng khi bị

báo chí thổi phồng tì vết. Nhiều diễn đàn, hội thảo của các chuyên ngành báo chí cũng đã bàn luận tìm giải pháp điều chỉnh, khắc phục. Song một khi trong ý thức người làm báo còn thiếu nhạy cảm giới, cách nhìn nhận đối với các Ngôi sao chưa có được sự khách quan, công bằng một cách đầy đủ như vậy cũng là đương nhiên. Đây là điều chúng tôi thực sự mong muốn được quan tâm xem xét nghiêm túc hơn nữa từ phía báo giới.

• Không nên củng cố những định kiến giới gây áp lực kếp cho các Sao trong làng giải trí

Về vấn đề này, nhóm quan sát giới hoàn toàn đồng ý với phản hồi từ các nhà báo rằng có nhiều định kiến giới được ăn sâu vào nếp tư duy mỗi người và hoà tan vào dòng chảy của cuộc sống nên không dễ nhận ra. Tuy nhiên, với cách viết trong bài báo dưới đây, có lẽ công chúng không thể không nhận thấy thiên kiến cực đoan của tác giả khi nhìn nhận về một Sao nam:

“...Nhưng cô đã lắm, đàn ông vẫn là đàn ông, vẫn mãi là con ngựa bất kham muốn chinh phục hết đỉnh cao này tới đỉnh cao khác...”

...Gen lãng nhăng đã nằm sẵn trong máu Tuấn Hưng... lúc nào cũng nghĩ rằng bánh nhà người khác ngon hơn bánh nhà mình rồi đến lúc dâng bánh nhà mình cho hàng xóm xong rồi ngó tiếc hùi hụi, đi tìm bánh mới. Tuấn Hưng vẫn thế, lúc nào cũng quay cuồng chạy đi kiếm tìm những chiếc bánh hoàn hảo không tì vết...”(**Hồ sơ tình ái bất hủ của Hồ Ngọc Hà - bài đã dẫn**)

Chưa cần bàn tới thủ pháp ngoa ngôn được sử dụng thái quá trong bài viết, chỉ riêng những định kiến giới dành cho người đàn ông - ca sĩ Tuấn Hưng cũng đủ làm anh mất chỗ đứng trong lòng công chúng. Và nguy hại hơn, những định kiến kiểu này sẽ được truyền thông rộng hơn, “ăn sâu bén rễ” ngày một vững chắc hơn trong đời sống xã hội. Rất tiếc, kiểu viết này không chỉ xuất hiện một lần. Trong một số bài báo mà chúng tôi quan sát được, có rất nhiều những biểu hiện tương tự. Chẳng hạn trong bài **Tôi có cách riêng để giữ chồng (ngoisao.net ngày 15/06/2010)**, phóng viên đã đưa ra câu hỏi với nữ diễn viên Trương Ngọc Ánh:

“Chị nghĩ sao khi máu “trăng hoa” của người đàn ông thông thường vẫn cao hơn?”

Trong bài **Kim Hiền chia sẻ cuộc sống mới sau hôn nhân đổ vỡ (dantri.com.vn, ngày 22/06/2010)**,

phóng viên cũng có câu hỏi gây không ít khó chịu cho độc giả và người được hỏi:

“Phía sau cánh cửa mỗi gia đình, đều có ít nhiều sóng gió. Hầu hết những người phụ nữ sẽ chọn cách cư xử khéo léo để dành một lối rẽ cho chồng trở về. Hạnh phúc của con cái là quan trọng. Nhưng khi chuyện xảy ra, cách cư xử quyết liệt, cay đắng, hận thù của Kim Hiền có vẻ như đã không để cho DJ Phong còn lối quay về?”

Hoặc trong bài **“Sao Mai” Ngọc Anh không muốn nói đến hai chữ chia tay, (dantri.com.vn ngày 05/07/2010)**, người hỏi cũng không giấu được định kiến của mình:

“Bố bé Phương Anh không còn là người đàn ông mang niềm vui đến cho chị. Tôi đang hồ đồ nghĩ rằng, một người làm nghệ thuật ít nhiều có thành công như chị, đã phải trả một giá quá đắt - đó là sự đổ vỡ cuộc hôn nhân của mình? Thực hư thế nào?”...

Với những cách nêu vấn đề trong các câu hỏi như vậy, thử hỏi bài báo sẽ chuyển tải được những thông tin gì tới công chúng ngoài sự bất bình của người trả lời hoặc những điều mang tính phụ họa không đúng sự thật. Theo chúng tôi, những thiên kiến về giới ở đây không hề khó nhận ra, chỉ cần các nhà báo lưu tâm sẽ tránh được.

Riêng trường hợp bài viết **Những người tình thủy chung của làng giải trí Việt** đăng trên **vietnamnet, 18/6/2010** thì hơi khác. Rất có thể người viết cũng không ngờ bài viết của mình trở nên có định kiến giới. Với nhan đề khá hấp dẫn, có thể nói ngay rằng đây là bài báo đã đem đến cho độc giả nhiều thông tin thú vị và quý giá. Những bản tình ca đáng để đời của những nam, nữ nghệ sĩ nổi tiếng như: Phương Thanh – Anh Dũng, Dustin Nguyễn và Angela Rockwood Nguyễn, hoặc mối tình say đắm, nồng nàn của vợ chồng danh hài Bảo Quốc, tình nghĩa thủy chung của nghệ sĩ Phạm Bằng, nghệ sĩ Văn Hiệp... đã được bài báo giới thiệu một cách trân trọng. Song thật tiếc vì ngay ở phần sa pô của bài báo lại đưa ra một nhận định mang tính chủ quan và thể hiện thiên kiến giới một cách khó phát hiện:

“Bên cạnh những mối tình chóng vánh “nhanh đến, nhanh tàn” trong showbiz Việt, thì đâu đó vẫn còn có những chuyện tình yêu cảm động, thực sự đáng trân trọng của không ít các nghệ sỹ...”

Ở đây có thể hiểu dụng ý của bài viết, để ngợi ca những mối tình đẹp đẽ của một số nam nữ nghệ sĩ nổi tiếng, tác giả đã tạo điểm nhấn bằng cách đưa ra một bối cảnh tương phản, (những mối tình chóng vánh “nhanh đến, nhanh tàn”). Tuy nhiên, cụm từ biểu thị ý nghĩa định lượng “đâu đó vẫn còn” ở mệnh đề sau đã chuyển tới độc giả một thông điệp chứa định kiến (có thể nằm ngoài chủ ý của người viết), đó là: tình yêu đẹp trong làng Sao chỉ là số ít. Nhất là sau đó khi viết về mối tình của cặp đôi trai tài gái sắc (Dustin và Angela Rockwood), bài báo lại một lần nữa củng cố cho quan điểm đã nêu ở phần sa pô: *“Không chỉ được coi là ngôi sao điện ảnh có tiếng, Dustin Nguyễn chính là hình mẫu người đàn ông chung thủy hiếm hoi trong giới showbiz.”*

Rõ ràng việc khẳng định Dustin Nguyễn là người đàn ông chung thủy hiếm hoi trong giới showbiz” cũng đồng nghĩa với việc bài viết muốn khắc sâu thứ định kiến có từ bao đời nay về người đàn ông trong giới nghệ sĩ. Từ đây, công chúng sẽ có thêm căn cứ để bảo lưu những ý nghĩ không mấy tốt đẹp về chuyện tình cảm của các Sao. Điều này hết sức bất lợi, không chỉ đối với những người trong cuộc mà còn ảnh hưởng, chi phối tới cả những chuẩn mực đạo đức văn hoá thời đại. Trong khi nỗ lực đẩy lùi những tư tưởng lạc hậu, phát huy các giá trị giới đang cần sự tiên phong đặc lực của truyền thông, cách tuyên truyền của bài báo trên chưa mang lại hiệu quả như mong muốn nếu không muốn nói là phản tác dụng. Chúng tôi hi vọng các nhà báo, các cơ quan báo chí sẽ lưu tâm nhiều hơn tới khía cạnh này.

• Cần cởi bỏ định kiến giới trong suy nghĩ của chính các Sao

Do đặc trưng công việc, nghề nghiệp nên hầu như các Ngôi sao đều ít nhiều tham gia vào các phương tiện truyền thông với một vai trò đặc biệt. Tiếng nói của cá nhân Sao, nhiều khi cũng mang ý nghĩa đại diện và có khả năng tác động mạnh mẽ. Những quan điểm thể hiện trong suy nghĩ hay phát ngôn của họ đều có những giá trị nhất định đối với dư luận công chúng. Vì vậy đối với những sản phẩm truyền thông liên quan hoặc có sự tham gia của các Sao, người làm báo cần cẩn trọng

để tránh trở thành cầu nối phát tán, xã hội hoá những định kiến giới từ mỗi nhân vật. Đây là việc làm không đơn giản vì mọi thông tin trên báo chí đều chịu sự chế định của tính trung thực, khách quan. Song nếu có được sự khéo léo, linh hoạt và một độ nhạy cảm cần thiết về giới, chắc chắn chúng ta hoàn toàn có thể xử lý được những tình huống như vậy.

Với một tí bài mang sức cuốn hút đặc biệt: **Hoa hậu biển Hoàng Nhật Mai muốn... làm đàn ông**, bài viết trên **dantri.com.vn**, ngày **22/06/2010** có lẽ đã khiến độc giả thực sự giật mình. Điều ngạc nhiên ở đây không phải do Hoa hậu biển Hoàng Nhật Mai quá mệt mỏi với cuộc sống đời thường và “núi” công việc nên chị “muốn tạm chuyển giới thành đàn ông để mong mình mạnh mẽ hơn”, mà là ở cách nhà báo thực hiện bài phỏng vấn này. Xin được trích lại nguyên văn một số câu hỏi trong bài:

- *Việc kiến tạo một kênh truyền hình, xây dựng cả từng hạng mục công việc cho nó, giống như người xây nhà và phải tự tay đi nhặt từng viên gạch. Chị có thấy, việc này để đàn ông làm sẽ tốt hơn?*
- *Phụ nữ làm báo vất vả hơn nam giới, điều đó cả thế giới công nhận rồi. Bản thân chị, có vẻ như không thấy thế, bằng chứng là chị luôn tất bật làm việc mà không bao giờ than mệt mỏi?*
- *Dân làm báo hay đùa, phụ nữ làm báo khó lòng mà giữ chồng, thường thì chồng phải giữ họ, vì họ có quá nhiều cơ hội tiếp xúc và họ có đủ trí thông minh để biết cách... tấn công đối tượng nếu họ muốn. Bản thân chị thấy điều này thế nào?*
- *Hoa hậu Thu Thủy có nói rằng, chị ấy chỉ có lúc trong phòng tắm đọc sách là thời gian thực sự cho riêng mình thôi. Chị có thấy rằng, phụ nữ mà làm lãnh đạo thì sẽ càng khó khăn để được sống theo ý mình?*
- *Chị làm báo cũng khá lâu năm, chị thấy các nhà báo nữ Việt Nam có điều gì đặc biệt? Và chị có thấy, nếu làm báo thì phải chấp nhận hy sinh một số thứ, cuộc đời xô lệch đi nhiều thứ?*

Ở đây, có lẽ chúng tôi không cần bình luận gì thêm, bởi với những câu hỏi như vậy, chắc chắn không riêng Hoa hậu biển Hoàng Nhật Mai mà phụ nữ nói chung, các nhà báo nữ nói riêng đều

phải lên tiếng. Toàn bộ bài phỏng vấn bộc lộ quá nhiều cách nhìn nhận sai lệch về giới. Nếu không phải do nhà báo thiếu nhạy cảm giới thì đây cũng là một lối dẫn dắt, gài bẫy hết sức mạo hiểm, dễ đưa người trả lời vào những rắc rối không cần thiết và đương nhiên công chúng sẽ phải đứng trước một “mê cung về thông tin”.

Trong bài **Đằng sau những tan vỡ của “sao” Việt (tintuonline.com, ngày 05/07/2010)**, để an toàn cho phát ngôn, tác giả bài báo đã dẫn gián tiếp quan điểm của một Sao nữ: *“...Gần đây, K.H cũng có thừa nhận rằng chính sự nổi tiếng cũng là một trong những nguyên nhân gây ra đổ vỡ và thậm chí trách rằng cuộc sống luôn đòi hỏi mỗi cá nhân phải đi lên, và người đàn ông trong gia đình cần phải chứng tỏ vị trí của mình nhiều hơn vợ”. Cách làm của nhà báo là phù hợp và khôn khéo, song chưa đủ để phá vỡ thứ khuôn mẫu giới vô cùng bất lợi cho chính gia đình các Sao. Và vì thế phát ngôn này vẫn có nguy cơ đi ngược lại xu thế phấn đấu vì bình đẳng giới của mọi gia đình.*

Tương tự, trên báo **Thế giới văn hoá, số 24 ngày 30/6/2010**, phóng viên trong khi dẫn dắt để nêu câu hỏi cũng vô tình lặp lại chính suy nghĩ chưa chuẩn mực về giới của các Sao. Ví dụ suy nghĩ của Nghệ sĩ Vân Dung:

“...Đàn bà nói chung ở nhà hay nói nhiều, dễ xung đột với chồng và bị chồng đánh. Bí quyết chị rút ra là tất cả những gì muốn nói thì lên sân khấu nói hết ra, còn về nhà cố gắng làm nhiều, nói ít...”

Hoặc suy nghĩ của Khánh Ngọc:

“...Cô nàng tiết lộ người đàn ông của mình không nhất thiết phải đẹp mà cần tỏ ra chững chạc, có điều kiện kinh tế... một chút”.

Lẽ ra với những quan điểm thiên lệch của các Sao như vậy, nhà báo cần có cách định hướng dư luận, tránh cho công chúng sự hiểu lầm. Việc bỏ ngỏ những quan điểm mang tính cá nhân của những người nổi tiếng sẽ gây nhiều hiệu ứng tiêu cực, đặc biệt là những định kiến giới sẽ có điều kiện để tiếp tục tồn tại trong đời sống hôm nay.

CHỊU TRÁCH NHIỆM XUẤT BẢN:

Ths. Nguyễn Văn Anh - Chủ tịch Hội đồng sáng lập

Cơ quan: Trung tâm Nghiên cứu và Ứng dụng Khoa học về Giới - Gia đình - Phụ nữ và Vị thành niên (CSAGA)

Địa chỉ: Tầng 4 Công ty cơ khí Điện - Điện tử - Tàu thủy - Tổ 6 - Láng Thượng - Đống Đa - Hà Nội

ĐT: 04.37910014 - Email: csaga@csaga.org.vn - Website: www.csaga.org.vn

www.thuviengbv.dovipnet.org.vn (04.37759333)